

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomických teorií

Teze bakalářské práce

Vývoj ekonomiky a hospodářský cyklus

Lucie Šrajerová

© 2015 ČZU v Praze

Souhrn

Bakalářská práce se zabývá vývojem ekonomiky v České republice, pomocí kterého bude analyzován hospodářský cyklus a dále srovnáním makroekonomických ukazatelů se sousedními státy a průměrem zemí Evropské unie.

V teoretické části práce jsou rozebírány jednotlivé ukazatele výkonnosti ekonomiky, kterými jsou hrubý domácí produkt, nezaměstnanost a inflace. Další kapitola se zabývá hospodářským cyklem.

V praktické části se práce zaměřuje přímo na vývoj ekonomiky v České republice pomocí těchto ukazatelů, které jsou porovnávány od roku 1993 do roku 2014. Pomocí těchto ukazatelů je analyzován hospodářský cyklus. Zdůrazněny jsou vlivy, jako je vstup do Evropské unie a Celosvětová finanční krize. Dále je provedena prognóza budoucího vývoje české ekonomiky na základě dostupných dat. V další části je ekonomická výkonnost České republiky porovnána se sousedními státy a s průměrem zemí Evropské unie od roku 2004 do roku 2013.

Klíčová slova: vývoj ekonomiky, hrubý domácí produkt, nezaměstnanost, inflace, hospodářský cyklus, Celosvětová finanční krize, Evropská unie

Úvod

Bakalářská práce se bude zabývat vývojem ekonomiky, měřením její výkonnosti pomocí makroekonomických ukazatelů. Práce se nejvíce bude zaměřovat na hrubý domácí produkt, dále pak nezaměstnanost a inflaci. Budou vysvětleny jednotlivé pojmy a metody jejich zjištění. V další části bude vysvětlen hospodářský cyklus a jeho fáze.

Tématem první části praktického oddílu bude vývoj ekonomiky v České republice pomocí makroekonomických ukazatelů, kterými jsou hrubý domácí produkt, nezaměstnanost a inflace. Na základě těchto ukazatelů bude analyzován hospodářský cyklus. Dále se práce bude zabývat celosvětovou finanční krizí a vstupem České republiky do evropské unie, jaké z toho vznikly dopady pro Českou republiku.

V druhé části práce bude provedeno srovnání ekonomické výkonnosti České republiky se sousedními státy a s průměrem zemí Evropské unie, taktéž pomocí stejných makroekonomických ukazatelů.

Cíl práce

Cílem bakalářské práce je v první řadě vysvětlit jednotlivé makroekonomické ukazatele výkonnosti ekonomiky, kterými jsou hrubý domácí produkt, nezaměstnanost a inflace a jejich provázanost. Na tyto ukazatele navazuje vysvětlení hospodářského cyklu a jeho fází.

V druhé části práce je cílem zachytit vývoj jednotlivých makroekonomických ukazatelů v České republice v návaznosti na politické a hospodářské situace v letech 1993 až 2014. Z těchto souvislostí budou následně vyvozeny fáze hospodářského cyklu. V další části budou tyto makroekonomické ukazatele České republiky porovnány se sousedními státy a průměru zemí Evropské unie v letech 2004 až 2013.

Metodika

Bakalářská práce bude dělena na dva celky, na teoretickou část a praktickou část. V teoretické části budou rozebrány jednotlivé makroekonomické ukazatele výkonnosti ekonomiky. Bude vysvětlena jejich definice, užití a výpočet. Těmito ukazateli jsou hrubý domácí produkt, nezaměstnanost a inflace. V další části bude vysvětlen hospodářský cyklus a jeho fáze. Tyto ukazatele ekonomické výkonnosti a hospodářský cyklus budou vysvětlen pomocí odborné literatury českých a zahraničních autorů a údajů z Českého statistického úřadu.

V praktické části se práce bude zabývat analýzou těchto makroekonomických ukazatelů a hospodářského cyklu v České republice ve sledovaném čase. Dále se pak práce zaměří na porovnání ekonomické výkonnosti České republiky se sousedními státy a s průměrem zemí Evropské unie. Toto porovnání bude provedené za dané časové období. Data budou zjištěna z Českého statistického úřadu a databáze Eurostatu. Další informace v analytické části budou zjištěny z odborných knih, odborných článků a dalších internetových zdrojů.

Závěr

Bakalářská práce měla za cíl se zabývat ekonomickým vývojem pomocí popsaných makroekonomických ukazatelů v České republice a jejím srovnáním se sousedními státy a průměrem zemí Evropské unie.

V teoretické části byly jednotlivé makroekonomické ukazatele, jako je hrubý domácí produkt, nezaměstnanost a inflace popsány a vysvětleny. Zachycena byla jejich charakteristika, metody výpočtu a vybrané ukazatele byly doplněny o grafy. Následně byl vysvětlen pojem hospodářský cyklus a jeho fáze. Rovněž byl vysvětlen původ hospodářského cyklu a základ prognózování.

Praktická část práce byla zaměřena na zkoumání vývoje ekonomiky České republiky v letech 1993 až 2014. Na základě dat Českého statistického úřadu byly zjištěny informace o vývoji jednotlivých ukazatelů a došlo k jejich zhodnocení. Pro vysvětlení výkyvů byly zjištěny události, které získaná data ovlivňují.

Pomocí ukazatelů, jako hrubý domácí produkt, nezaměstnanost a inflace byl vysvětlen hospodářský cyklus za toto období. V roce 1993 došlo k první expanzi, která vedla až k vrcholu, který nastal v roce 1995. Dalšími vrcholy ve sledovaném období byly roky 2000 a 2006. Naopak roky, které postihlo ekonomické dno, byly 1997 a 2009. Rok 2009 byl krizovým rokem pro celý svět a projevila se v plné míře provázanost světových ekonomik. Pro Českou republiku bylo problematické se s následky vyrovnat, a proto lze tuto krizi označit za nejhlubší a nejzdlouhavější v historii české tržní ekonomiky. K ozdravení došlo až v roce 2014, kdy se hodnoty začaly ubírat směrem expanze.

Vývoj tempa růstu hrubého domácího produktu přibližně kopíruje cyklus české ekonomiky. Krizové roky jsou tedy ve vývoji tempa růstu hrubého domácího produktu opět 1997 a 2009, kdy v roce 2009 tempo růstu míry kleslo na nejnižší hodnotu za celé sledované období, tedy -4,8%. Za období vrcholu označujeme roky 1995, 2000 a 2006. Největšího tempa růstu hrubého domácího produktu dosáhla Česká republika v roce 2006 s hodnotou 6,9%.

Při pohledu na míru inflace došlo od roku 1993 k zásadním změnám, tohoto roku dosáhla míra inflace maximálních hodnot za sledované období, konkrétně 20,8%. Počáteční extrémní hodnoty se v průběhu let dařilo efektivně snižovat a po roce 1998 již inflace nepřekročila hranici 10%. Největším výkyvem byla krizová léta v roce 2008. Míra inflace za rok 2014 byla druhou nejnižší, hned po roce 2003, kdy dosahovala 0,1%.

Nezaměstnanost, jako fiskální cíl České republiky se již tak efektivně snižovat nedařilo. Od roku 1993 do roku 2001 hodnoty vystoupaly až přes hranice 8%. Po tomto roce došlo pouze k mírnému poklesu, spíše pak stagnaci s drobnými výkyvy. V roce 1996 se podařilo dosáhnout nejmenší míry nezaměstnanosti za sledované období, tedy 3,9%. Nejvyšší hodnoty dosáhla v roce 2000, kdy stoupla až na hodnotu 8,8%. Poslední roky se ovšem vyvíjí ve smyslu snižování míry nezaměstnanosti a v roce 2014 se míra přiblížila hranici 6%.

Co se týče možného budoucího vývoje České republiky, pro rok 2015 se předpokládá další pozitivní růst ekonomiky. Tyto předpoklady se zakládají převážně na růstu domácí poptávky. Inflace, která v roce 2014 byla druhá nejmenší za sledované období nejspíš v roce 2015 ještě o něco poklesne. Nezaměstnanost by měla poklesnout přibližně na hodnotu 5%.

Další částí bylo porovnání České republiky se sousedními státy a průměrem zemí Evropské unie. V rámci hrubého domácího produktu v korunách na obyvatele se Česká

republika pohybovala pod průměrem průměru zemí Evropské unie. Největší hodnoty si udržovalo Rakousko a nejhůře na tom bylo Polsko, přesto, že za sledované období zažilo největší rozvoj. Rakousko dosáhlo největších hodnot hrubého domácího produktu ze všech zemí na konci sledovaného období, naopak nejnižších hodnot dosahovalo Polsko v prvním sledovaném roce.

Hodnota míry růstu reálného hrubého domácího produktu byla u České republiky průměrně nad průměrem zemí Evropské unie. Ze sledovaných zemí mělo průměrně největší míru růstu reálného hrubého domácího produktu Slovensko a naopak nejmenší Německo. Největší míry růstu za sledované období dosáhlo Slovensko v roce 2007, konkrétně 10,5%. Krizi v roce 2009 nejhůře snášelo Německo, hodnoty míry růstu reálného hrubého domácího produktu dosahovaly -5,1%.

Míra inflace v České republice se průměrně pohybovala nad průměrem zemí Evropské unie. Průměrně největší míra inflace za sledované období se vyskytovala na Slovensku. Naproti tomu nejmenší průměrná míra inflace byla v Německu. Za celé sledované období bylo dosaženo největší hodnoty na Slovensku v roce 2004, konkrétně 7,5%. V Německu v roce 2009 byla zaznamenána hodnota 0,2%, která byla nejmenší ze všech zemí za celé sledované období.

V České republice se míra nezaměstnanosti průměrně pohybovala pod průměrem zemí Evropské unie. Průměrně největších hodnot míry nezaměstnanosti ze sledovaných zemí dosahovalo Slovensko. Nejmenší průměrná míra nezaměstnanosti byla zaznamenána v Rakousku. Za celé sledované období největší hodnotu míry nezaměstnanosti mělo Polsko v prvním roce sledovaného období, konkrétně 19,1%. Nejmenší hodnoty 3,8% dosáhlo Rakousko v roce 2008.

Zdroje

- SAMUELSON, Paul Anthony a William D NORDHAUS. *Ekonomie: 18. vydání*. Vyd. 1. Praha: NS Svoboda, 2007, 775 s. ISBN 978-80-205-0590-3.
- SOUKUP, Jindřich, POŠTA, Vít, NESET, Pavel, PAVELKA, Tomáš, DOBRYLOVSKÝ, Jiří. *Makroekonomie: moderní přístup*. Vyd. 1. Praha: Management Press, 2007, 514 s. ISBN 978-80-7261-174-4.
- BRČÁK, Josef, SEKERKA, Bohuslav. *Makroekonomie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010, 292 s. ISBN 978-80-7380-245-5.

- BRČÁK, Josef, SEKERKA, Bohuslav, STARÁ, Dana, SVOBODA, Roma. *Česká republika ve světle ekonomických teorií*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012, 206 s. ISBN 978-80-7380-369-8.
- Český statistický úřad. Makroekonomické údaje [online]. 2015. [cit. 2015-02-21]
Dostupné z: http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/evropska_data_esds